Ы.Алтынсарин атындағы тірек мектеп (ресурстық орталық) жанындағы интернат

Қарастырылды	КЕЛІСІЛДІ	БЕКІТІЛДІ
Кафедра отырысы	директордың бейінді жұмысы	«Ы.Алтынсарин атындағы
Хаттама №	жөніндегі орынбасары	тірек мектеп жанындағы
_____М.Б.Байкенова	_____А.М.Алимкулова	интернат» КММ директоры
«28» 08 2023жыл	«29» 08 2023жыл	_____Д.Б.Бакаев
		«29» 08 2023жыл

«Ертегілер елі»

Қолданбалы курсының

БАҒДАРЛАМАСЫ

(МАД «А,Б»сынып 34саг)

Құрастырғандар : Толеукенова Б.С

Малтабарова А.Е

Түсінік хат

Мектепке дейінгі жасөспірім баланы тәрбиелеу мен дамыту ісіне байланысты мақсаттарды шешуде театр ерекше рөл атқарады.Балаларға театр, әртістік өнер, сахналау, қойылым, сахна туралы түсінік беріп қызығушылығын оятамыз. Көріністерді өзара сөйлесу дағдыларын дамыта отырып,бүлдіршіндердің тілді меңгеруіне деген сүйіспен-шілікті арттырамыз. Театр әр балаға қуаныш, ұмтылмас әсер сыйлайды, оның көркем-дік талғамын, еліктеуі мен қиялын дамытады. Әдетте адамның жеке басының қасиет-тері бес жасқа дейін қалыптасады екен. Сондықтанда да баланың жан – жақты қалып-тасуы үшін мектеп жасына дейінгі бүлдіршіндердің бойына жақсы, жағымды қасиет -терді сіңіре білу керек. Бала әр нәрсеге құмар, қызыққыш, ол өзінің айналасында болып жатқан өзгерісті, тамаша құбылыстарды сезінуге тырысады. Оның жан–жақты дамып, жеке тұлға болып тәрбиеленуіне, тілінің дамуын театрландырылған ойындар арқылы жетілдіруге болады.Ал, театрландырылған ойындарды балалар қызықтап ой-найды. Театрландырылған ойындар ойын–қойылымдары болып саналады, бұл жерде
балаларға арналған көркемдік шығармаларды сахналық қойылымдарға айналдырып, оларды кейіпкер ретінде қатыстырудың маңызы зор. Баланы сахнада кейіпкер ретінде ойната отырып, оның жеке тұлғасын жан-жақты дамыту. Оның бойында әдебиетке, мәдениетке, өнерге деген құштарлықты ояту. Бүлдіршіндер сахнада шағын рөлдерде ойнау арқылы байланыстыра сөйлеуге, әдемі киініп, жинақы жүруге, үлкендермен және өзге де балалармен тіл табыса білуге үйренеді. Жетілген диалог балалардың өз пікірін жеткізе білуге жетелейді.

Ертегі – ауыз әдебиетінің ықылым заманынан келе жатқан көне де мол мұрасы. Оның ертегі деп аталуының өзінен де, сол сияқты ертегілердің «Бұрынғы өткен заманда, ерте-ерте деп» басталуынан да оның атам заман туындысы екенін аңғару қиын емес. Ертегілерде халық басынан кешкен, ғасырлар жыры жатыр. Оларда еңбекші халықтың тұрмыс-тіршілігі, әдет-ғұрпы, елдік тарихы, қилы-қилы қиын асулары, халықтың арман-мұраты бейнеленген. Барлық елдің ауыз әдебиетінен мол орын алған және халықтың жазу-сызу өнері болмаған кезінде ауызша шығарған күрделі шығармасынын бір түрі. Ертегілер көбінесе, қара сөз ретінде айтылатындықтан, оны халықтың ерте заманда шығарған көркем әңгімесін деп қараймыз. Әртүрлі ертегілер балалардың қызығушылықтарын арттырады және олардың тілдерін дамытады.

Театрлық іс-әрекетте ертегілерді пайдалана отырып баланың ой-өрісін дамыту, сонымен бірге тыңдай білуге, есте сақтау, түсіну, рөлге бөліп, қазақша әдемі сөйлей білу мәнерін арттырамыз.

Балалар театрының бірнеше түрлері бар:

Ойыншықтар театры – ең көп тараған түрі, бұнда балалар қысқа тақпақтарды жаттап, оның өзіне тән орындау кезінен бастап-ақ кішкене көлемді спектакельдер ойнайды. Ондағы адамдар рөлін ойыншықтар орындайды.Жіптің көмегімен бақарылатын қуыршақтарды – марионеткалар дейді. Оларды әр түрлі материалдардан жасайды. Жұмсақ ойыншықтарды да қолдануға болады. Мұндай ойыншықтар қозғалысқа ағаш таяқшалар арқылы келтіріледі, яғни екі айқастырылған ағаш арқылы жіп өткізіліп ойыншыққа байланады. Қолмен қуыршақтарды басқарады. Театр қуыршағының биіктігі баланың биіктігігіндей болады. Бала өзіне кастюм, үлкен бетперде. Үлкен алақандар киеді, олар тірі қуыршаққа ұқсайды. Өздері қуыршақты жасауға болады. Оның негізі болып үш бұрышты орамалды алуға болады. Бір бұрышын қуыршақтың басына, екі бұрыштарын резинка арқылы баланың саусақтарына бекітіледі. Қуыршақтың басына тесмалар қосады, ол қуыршақ пен жүргізушінің мойынына ілінеді. Бұл қуыршақтар балаларға әнмен, бимен, ойынмен көрсету арқылы шығармашылықтарын дамытады. Бұл балалрдың өздерін еркін сезінуіне, өз күшіне сене білуге көмектеседі.

Саусақ театрында – саусақтардың көмегімен қандайда болмасын ертегіні немесе өлең-тақпақ шумағын саханалау болып табылады. Саусақ театры арқылы баланың сөйлеуге деген талпынысы, қабілеті дамып, ынтасы артады және шығармашылық әрекетіне жол ашылады. Саусақ ойынын ойнай отырып, балалар қоршаған ортадағы заттар мен құбылыстарды, жан-жануарларды, құстарды және ағаштарды бейнелей алады. Саусақтарының қозғалыс қимылына қарап, бала қуанады шаттанады, сөз айтуға тырысады және өлеңде үйренген сөз шумақтарын қайталап айта отырып, есінде сақтайтын болады. Сонымен қатар балалар екі қолын қимылдата отырып, оң – солды ажыратады.

Үстел үстіндегі театры – сәбилер тобынан бастап-ақ тақпақ пен қысқа өлеңдерді айтқызғанда көркем сөздер әсерлі естілу үшін стол үстіндегі театрды қолданған жөн. Мұнда үстелде құламай тұратын және қозғалтқанда еш кедергісіз жүретін ойыншықтар қолданылады.

Үстел үстіндегі қуыршақтар театрдың бірнеше түрі бар:

- әр түрлі биіктегі конустан, цилиндрдан, қораптардан жасалған ойыншықтар;
- таяқшадан жасалған театр;
- «киндер - театры»;
- магнит театры;
- «мочалка театры»;
- үстел үстіндегі кейіпкерді тоқымадан немесе крючокпен тоқуға болады (олар өздерінің формасын ұстағандай пластмас бутылкаларға кигізіп қойады);

- ағаш ойыншықтар, саздан жасалған ойыншықтар (дымковски ойыншықтар). Суреттер (картиналар) театры – декорация мен кейіпкердің – суреттері. Олардың әрекеттері шектелген. Ойнаушының дауыс ырғағы (интонация) арқылы кейіпкердің мінез-құлқы беріледі. Кейіпкер әрекет барысында пайда болады, балалардың қызығушылығын арттырады.

Фланелеграф театры – суреттер мен кейіпкерлер экранда көрсетіледі. Оларды фланельдер ұстап тұрады. Мұндағы суреттерді балалар мен бірге ескі кітаптардан, журналдардан қиып алуға болады.

Көлеңкелі театр – жарық өте жақсы түскен экранда адамдар, жануарлар және құстардың пішіндерінің қозғалысына қарауды балалар өте жақсы көреді. Ертегі, әңгіме, өлең, әндерді көлеңке театры арқылы айтуға болады. Көлеңке таетрдың қойлымын көрсетуге үш тәрбиеші қатысады. Біреуі мазмұнын оқиды, екеуі көрініс ті көрсеттеді. Көлеңке театрдың сақанасы экран болады. Экранды ағаштан немесе қалың кардоннан жасайды, ою- өрнекпен өрнектейді. Кейіпкерлерді көрсету үшін – оны экранның арт жағынан ұстайды. Кейіпкерлерді қара түспен жуқа кардоннан жасайды, жіп арқылы қозғалтады. Кейіпкерлерді көрсеткенде қол көрінбеу керек. Бұл көріністер балалардың шығармашылықтарын арттырады, ой өрістері дамытады.

ПЕРСПЕКТИВТІК ЖОСПАР

№	Тақырыбы	Мақсаты	Көрнекілік-құралдар	Саны
1	«Бауырсақ» ертегісі	Ертегіні еске түсіру арқылы балалардың тілдерін дамыту.	Фланелеграф, конус театры, қуыршақ	1
2	«Бұл бауырсақ -	Ойын арқылы кейіпкерлердің		1

	кішкентай қу аң»	рөлін таңдай отырып, балалардың қызығушылықта-рын арттыру.	театры, орамал, тақия, кейіпкерлердің атрибуттары	
3	«Бауырсақ, бауырсақ мен сені жеймін...»	Тілдерін жаттықтыру.		1
4	«Бауырсақ» ерте гісінің қойылым ы	Балалардың ойын тиянақтау және өнерлерін іске асыру.		1
5	«Шалқан» ертегісі	Ертегіні еске түсіру арқылы балалардың тілдерін дамыту.	Фланелеграф, саусақ қуыршақ театры, үстел үстіндегі театр, кейіпкерлердің атрибуттары	1
6	«Ата мен әжемде қонақта болғанда»	Шалқанды отырғызу кезінде айтылатын өлең шумағы арқылы бал алардың тілдерін байыту және білімдерін кеңейту.		1
7	«Осындай үлкен шалқан...»	Белсенді балаларды кейіпкерлердің рөлдерін эмоция арқылы көрсете білуге үйрету.		1
8	«Шалқан» ертегісін сахнала у	Кейіпкерлердің рөлін атқара білуге дағдыландыру.		1
9	«Үш аю» ертегісі	Ертегіні еске түсіру арқылы балалардың тілдері н дамыту.	Сюжетті	1

10	«Қане досым, сөзге қосыл»	Ойын арқылы кейіпкерлердіңрөлін т аңдай отырып, балалардың қызығушылықтарын арттыру.	суреттер, қуыршақ театры, тақия, кейіпкерлердің атрибуттары	1
11	«Үш аюда қонақта»	Тілдерінжаттықтыру.		1
12	«Үш аю»	Балалардың ойын тиянақтау және өнерлерін іске асыру, ертегіні сахналау.		1
13	«Үйшік» ертегісі	Ертегіні еске түсіру арқылы бала-лардың тілдерін дамыту.	Фланелеграф, қуыршақ театры, кейіпкерлердің атрибуттары	1
14	«Үйшік» ертегісі	Балалардың тілдерін байыту және білімдерін кеңейту.		1
15	«Қане досым, сөзге қосыл»	Белсенді балаларды кейіпкерлердің рөлдерін эмоция арқылы көрсете білуге үйрету.		1
16	«Көз көруге тоймайды,құлақ естуге жалықпай ды»	Кейіпкерлердің рөлін атқара білуге дағдыландыру,ертегіні сахналау.		1
17	«Түлкі мен қоян» ертегісі	Балаларды ертегінің мазмұнымен таныстыру.	Конус театры, қуыршақ	1

18	«Түлкі, түлкі, түлкішек»	Қимылды ойындар арқылы кейіпкерлердің рөлін айтып, белсенді балаларды таңдай отырып, қызығушылығын арттыру.	театры, кейіпкерлердің атрибуттары.	1
19	«Қу түлкі мен қорқақ қояндар»	Ертегідегі қоян мен түлкінің сөздерін балаларға үйрету. Түлкі мен қояндар арасындағы диалог.		1
20	«Түлкі мен қояндар»	Балалардың рөлді дұрыс ойнай білуін және сөздердегі әр дыбыстарды анық айтуларын қадағалау. Ертегіні сахналау.		1
21	«Қоянның үйшігі» ертегісі	Ертегі мазмұнымен таныстырып, ертегіге деген қызығушылығын арттыру.	Фланелеграф, қуыршақ театры, кейіпкерлердің атрибуттары	1
22	«Оқы да біл, ойна да күл»	Ойын арқылы балаларды рөлдерге бөлу, кейіпкерлердің сөздерін дұрыс айтуға үйрету.		1

23	«Досы көпті жау алмайды, ақылы көпті дау алмайды»	Кейіпкерлердің сөздерін дұрыс айтуларын қадағалау және рөлдерін ретімен орындауға үйрету.	Ертегісуреттері, кейіпкерлердің атрибуттары	1
24	Аққала мен	Ертегінің мазмұны бойынша		1

	көктемнің келуі	кейіпкерлердің іс – әрекетіне қарап, әсерлі көңіл- күйін білдіре отырып сезіне білуге үйрету. Ертегіні сахналау.		
25	«Жеті лақ және қасқыр» ертегісі.	Ертегінің мазмұнын еске түсіре отырып тілдік қорларын байыту.	Фланелеграф, қуыршақ театры, кейіпкерлердің атрибуттары	
26	«Лақтарым менің, лақтарым менің....»	Ойын арқылы балаларды рөлдерге бөлу, кейіпкерлердің сөздерін дұрыс айтуға үйрету.		1
27	«Алақай, алақай! Анамыз келді, бізге, сүт әкелді»	Ертегіге деген қызылушылықтарын арттыру.		1
28	«Мен ұшқыш боламын» ертегісі	Әр баланың өз рөлін дұрыс орындауын қадағалау.Ертегіні сахналау.		1
29	«Алтын айдарлы әтеш» ертегісі	Ертегінің мазмұнымен таныстыру.	Фланелеграф, кейіпкерлердің атрибуттары	1
30	«Жібек сақалы бар, майға батырып алған басы бар»	Кейіпкерлердің рөлдерін бере отырып, балаларға сөздері мен қимыл – қозғалыстарын үйрету.		1
31	«Сымбатты әтеш»	Балаларды ертегіні диалог бойынша орындауға үйрету.		1

32	«Алтын айдарлы әтеш» ертегісі	Ертегідегі кейіпкерлердің рөлін дұрыс орындауларын қадағалау, сахналау.		1
33	«Ертегі әлеміне саяхат»	Өткен ертегілерді еске түсіріп, мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру арқылы білімдерін тиянақтау.	Ертегі суреттері, кейіпкерлердің атрибуттары	1

«Ертегілер әлемінде» вариативтік конспектісі

Өткізу күні/Дата проведения:

Тәрбиеші/Воспитатель: Толеукенова Б.С
Малтабарова А.Е
Білім беру саласы/Образовательная область: Қатынас
Пән/Предмет: «Ертегілер әлемінде»
Сабақ тақырыбы/Тема занятия: «Бауырсақ**»**
Мақсат/Цель: Ертегі әлеміне еңу.
Міндеттері/Задачи:
1.Оқыту/обучющая:Балаларды ертегі мазмұнын түсініп оны әңгімелеуге, диалог сөздерді мәнеріне келтіре айта білуге үйрету, есте сақтау қабілеттерін қалыптастыру.
2.Дамытушылық/развивающая:Балалардың көркем әдебиетке деген қызығушылығын арттыра отырып сөздік қорын байыту.
3.Тәрбиелік/воспитательная: Көңіл -күйлерін терең түсініп, аяушылық сезімге қамқоршы болуға тәрбиелеу.
Сөздікжұмыс /Словарная работа: ұн, қамыр,илеу.
Ресурстармен қамтамасыз ету/Ресурсное обеспечение: фланелеграф, кейіпкерлер сүреттері.
Билингвалдық компонент /Билингвальный компонент: мука, қамыр- тесто, илеу- замесить.

Ұйымдастырылған оқу қызметінің барысы- ОУД

1.Ұйымдастырушылық кезеңі/организационный момент
-Балалар, сендер ертегілерді көп білесіндер ме?
-Ертегілерді жақсы көресіңдер ме?
-Балалар ертегілерді естеріңе түсіріңдерші, олар қалай басталушы еді?
- Олай болса мен сендерге бүгін бір тамаша ертегіні айтып беремін, сендер мұқият тыңдандар.
2. Негізі бөлімі/основная часть
Тәрбиеші: - Бүгінгі сендермен танысатынымыз “Бауырсақ” ертегісі.
- “Бауырсақ” ертегісінде қандай кейіпкерлер бар?
- Ертегі не жайында екен?
- Бауырсақты кім пісіреді?
- Бауырсақ қандай әрекет жасады?

- Оның бұл ісі дұрыс па?
- Ол жолда кімдерге кез болады?
- Түлкі бауырсақты қалай жеп қояды?
- Балалар сендер басқа қандай ертегі білесіңдер?
Сөздік жұмыс.
Дидактикалық ойын
Ойынның шарты: үстел үстіндегі суреттер бойынша ертегідегі кейіпкерлерді құрастырады.
3. Қорытынды/итоговая часть
- Ертегіге қандай кейіпкерлер қатысты?
- Балалар, сендер де осы бауырсақтың ісін қайталамау үшін қандай болуларың керек?
Жақсыжауапбергенбалалардымадақтау.

«Ертегілер әлемінде» вариативтік конспектісі

Өткізу күні/Дата проведения:
Тәрбиеші/Воспитатель: Толеукенова Б.С
Малтабарова А.Е
Білім беру саласы/Образовательная область: Қатынас
Пән/Предмет: «Ертегілер әлемінде»
Сабақ тақырыбы/Тема занятия: «Бауырсақ» ертегісінің қойылымы**»**
Мақсат/Цель: Ертегі, әлеміне қызығушылығын қалыптастыру.
Міндеттері/Задачи:
1.Оқыту/обучющая: Ертегі сахналау барысында кейіпкерлердің мінез-құлқын жеткізе білуге үйрету. Ертегідегі кейіпкерлердің сөз мәнерін, қимыл қозғалысын келтіріп ойнауға үйрету
2.Дамытушылық/развивающая: Сөздерді анық айтуға, есте сақтау қабілетін дамыту.
3.Тәрбиелік/воспитательная: Кейіпкерлердің жан дүниесін түсіне білуге, оны ашып көрсетебілуге тәрбиелеу.
Сөздікжұмыс /Словарная работа: бауырсақ
Ресурстармен қамтамасыз ету/Ресурсное обеспечение: ширма, кейіпкерлер атрибуттары.
Билингвалдық компонент /Билингвальный компонент: бауырсақ - колобок.

Ұйымдастырылған оқу қызметінің барысы- ОУД

1.Ұйымдастырушылық кезеңі/организационный момент
Тәрбиеші: - Балалар қане есімізге түсіріп көрейікші, ертегілердің басы қалай басталады?
- Ал балалар ертегі әлеміне саяхат жасайық.
- Ертегілер әлеміне бару үшін қандай көлікпен барайық?
(пойыздың дауысы естіледі)
2. Негізі бөлімі/основная часть

- Біз ертегі әлеміне келдік, қане жайғасып отырайық.
- Бүгін қандай ертегіні тамашалайтындарыңды білу үшін сендерге жұмбақ жасырғым келіп тұр.

1. Өзі қу, жүрген жері айқай – шу.
2. Далада жүр шапқылап,
   Керемет тым саққұлақ,
   Тек есектен басқа да,
   Оған ұқсар жоқ құлақ.
3. Ит сияқты пішіні,
   Ұнатпайды ол кісіні.
4. Қыс бойына жатады,
   Тәтті ұйқыға батады.
5. Өзі қып-қызыл болып піседі
   Күнге ұқсас келеді.

- Сонымен балалар, бұл кейіпкерлер қай ертегіде кездеседі екен?

Тәрбиеші балаларға «Бауырсақ»ертегісін еске түсіруін ұсынады.

Тәрбиеші «Бауырсақ» ертегісін қуыршақ театр арқылы қоюын ұсынады.

3. Қорытынды/итоговая часть

- Ертегі қалай аяқталады?

Балаларды мадақтау, бағалау